

1

1. Η χρυσή λάρνακα και το διάδημα της Μήδας, της συζύγου του Φιλίππου Β', που τον συνόδευσε στη νεκρική πυρά και στον Άδη.
/ The golden larnax and the golden grave crown of Meda, the wife of Philip II of Macedon, who was buried with him when he died.
2. Η πρόσοψη του τάφου του Φιλίππου Β'. / The front of Philip II's tomb.

2

Βεργίνα: στα χνάρια των Μακεδόνων βασιλέων

Η αρχαιολόγος Αγγελική Κοτταρίδη μάς ξεναγεί στο λίκνο της δυναστείας των Τημενιδών, που έδωσε στην Ιστορία δύο από τους μεγαλύτερους ήρωές της: τον Φίλιππο Β' και τον Μέγα Αλέξανδρο.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΣΟΥΛΑ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ / BY TASSOULA EPTAKILI

VERGINA: ON THE TRAIL OF THE MACEDONIAN KINGS

Archaeologist Angeliki Kottaridi takes us on a tour around the city of Philip II and Alexander the Great.

Στο νότιο άκρο του μακεδονικού κάμπου βρίσκονται οι Αιγές - ή Βεργίνα, όπως είναι το σημερινό όνομά τους. Στα μέσα του 7ου αιώνα π.Χ., ένας Δωριεύας από το Άργος, ο Περδίκκας Α΄, έγινε βασιλιάς των Μακεδόνων και εγκαθίδρυσε τη δυναστεία των Τημενιδών. Απόγονοι του Ηρακλή, σύμφωνα με τη μυθολογία, έμελλε να κυβερνήσουν για τρειςήμισι αιώνες, να δώσουν στις Αιγές αίγλη - και στην Ιστορία δύο από τους πιο γοητευτικούς ήρωές της: τον Φίλιππο Β΄ (382-336 π.Χ.) και τον Μέγα Αλέξανδρο (356-323 π.Χ.). Μετά το θάνατο εκείνων, ήρθε η παρακμή. Το 274 π.Χ. η πόλη λεηλατήθηκε από Γαλάτες μισοθρόρους. Το 168 π.Χ. οι Ρωμαίοι γκρέμισαν ό,τι είχε απομείνει όρθιο. Το λίκνο των Τημενιδών πέρασε στη λήθη - μέχρι το 1977, οπότε ο τάφος του Φιλίππου Β΄ και οι θησαυροί του ήρθαν στο φως από τη σκαπάνη του αείμνηστου Μανόλη Ανδρόνικου. Και η Ιστορία άρχισε να γράφεται ξανά...

Η Αγγελική Κοτταρίδη ήταν τότε νεαρή αρχαιολόγος και συμμετείχε ως βοηθός στην ομάδα του. Σήμερα είναι διευθύντρια των ανασκαφών και του Μουσείου Βασιλικών Τάφων στις Αιγές, υπεύθυνη για τα έργα ανάδειξης της βασιλικής νεκρόπολης και του ανακτόρου. Σ' εκείνη και στους συνεργάτες της οφείλουμε το γεγονός ότι, δίπλα στα συγκλονιστικά ευρήματα της δεκαετίας του '70, εκατοντάδες άλλα έχουν έως σήμερα προστεθεί, για να αφηγηθούν νέες ιστορίες ή να μας προσφέρουν επιπλέον πληροφορίες για όσα ήδη εν μέρει γνωρίζαμε.

«Η μοίρα των Αιγών, αυτού του... κατισκότοπου (αυτό σημαίνει το όνομά του), είναι συναρπασμένη με την πορεία του Φιλίππου Β΄ και του γιου του Αλεξάνδρου Γ΄», λέει η κυρία Κοτταρίδη. «Ο πρώτος διαδέχτηκε το 359 π.Χ. στην εξουσία τον αδελφό του Περδίκκα Β΄, που είχε σκοτωθεί πολεμώντας τους Ιλλυριούς. Κυβέρνησε μέχρι το 336 π.Χ. Παρέλαβε μια πόλη άτακτη, βυθισμένη σε βαθύ αρχαϊκό ύπνο: με πατροπαράδοτες δομές, με κάποια ενδιαφέροντα οικοδομήματα, αλλά χωρίς ορθολογισμένο πολεοδομικό ιστό. Στα χρόνια του, οι Αιγές μεταμορφώθηκαν σε μια πόλη λαμπρή, με ένα ανάκτορο που δεν είναι μόνο το μεγαλύτερο κτίριο της κλασικής εποχής (12.500 τ.μ.), αλλά, μαζί με τον Παρθενώνα, και το σημαντικότερο, το αρχέτυπο μιας αρχιτεκτονικής μόδας που θα σαρώσει ανά τους αιώνες. Σε αυτό βλέπουμε πώς η ιδέα της πεφωτισμένης ηγεμονίας κατά Πλάτωνα αποτυπώνεται σε ένα οικοδόμημα ύψιστης γεωμετρικής καθαρότητας και υποδειγματικής λειτουργικότητας, που γίνεται η έδρα κάθε εξουσίας».

Γιατί μια επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο των Αιγών και στο Μουσείο των Βασιλικών Τάφων είναι επιβεβλημένη για κάθε Έλληνα - αλλά και για κάθε ξένο ταξιδιώτη που έχει τη δυνατότητα να το κάνει; «Γιατί οι Αιγές είναι ένα μοναδικό παράδειγμα του πώς η Αρχαιολογία μπορεί να διορθώσει την Ιστορία. Εδώ, μέσα από λαμπρά έργα τέχνης - τοιχογραφίες οι οποίες είναι τα μοναδικά πρωτότυπα έργα των μεγάλων ζωγράφων της αρχαίας Ελλάδας που σώθηκαν, τα ελεφαντοστέινα κομψοτεχνήματα που ορίζουν τη στιγμή της γέννησης του ρεαλιστικού πορτρέτου στην αρχαία ελληνική τέχνη, τα απαράμιλλης λεπτότητας χρυσά κοσμήματα - παρακολουθούμε τη μετεξέλιξη των Μακεδόνων από ένα ακριτικό φύλο κλεισμένο στην αρχαϊκή αυτάρκειά του στον ριζοσπαστικό μοχλό που άλλαξε τη μοίρα της Ελλάδας και του κόσμου, μεταφέροντας ελληνική γλώσσα και παιδεία στα πέρατα της οικουμένης».

Αυτό δεν έγινε τυχαία, αλλά χάρη στον Φίλιππο Β΄ που, αντίθετα με όσα γράφει ο Δημοσθένης - φανατικός πολιτικός του αντίπαλος-, ήταν καλλιεργημένος και διορατικός, μια μεγαλοφυΐα, που πήρε στα χέρια του τη μοίρα του τόπου του και άλλαξε τον ρου της Ιστορίας. «Αυτό μαθαίνουμε ψηλαφώντας τα αντικείμενα που άφησε το πέρασμά του στη γη των Αιγών, τον τόπο που έγινε μήτρα των ιδεών τις οποίες ο Μέγας Αλέξανδρος και οι διάδοχοί του έκαναν θεμέλια της λαμπρής ελληνιστικής οικουμένης, της πιο ανοιχτής και πολυπολιτισμικής κοινωνίας της ιστορίας», καταλήγει η Αγγελική Κοτταρίδη και μας δίνει ραντεβού για το 2015, όταν το νέο μουσείο των Αιγών θα ανοίξει τις πύλες του και το εικονικό μουσείο «Μέγας Αλέξανδρος, από τις Αιγές στην Οικουμένη» θα βγει στον αέρα. Αδημονούμε...

Πληροφορίες: Οι Αιγές περιλαμβάνονται στον κατάλογο των μνημείων της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO και βρίσκονται δίπλα στην πόλη της Βεργίνας. Τηλ. 23310-92.347, www.aigai.gr

Vergina, a small town on the southernmost edge of the Macedonian plain, is the site of the ancient city of Aigai (also spelt Aegae), cradle of the Temenids, a dynasty which produced two of the most acclaimed heroes in history: Philip II (382-336 BC) and Alexander the Great (356-323 BC). After their deaths, Aigai sank into oblivion. However, that changed in 1977 when the tomb of Philip II and its treasures were brought to light by Professor Manolis Andronikos, a renowned Greek archaeologist, and history started being written again.

Angeliki Kottaridi was a young archaeologist at the time. Today she is director of both the archaeological dig and the Museum of the Royal Tombs at Aigai, which is set to open in 2015. "The fate of this 'place of goats' ['aigai', from which the city took its name] is intertwined with Philip II and his son Alexander III's progress", she explained.

"During Philip's time, Aigai was transformed into a brilliant city with a palace which was not only the biggest building of the Classical era [12,500 square metres] but also, together with the Parthenon, the most important". Why is Aigai important today? "Because it is the only example of how archaeology can correct history. Here, through brilliant artwork, we follow the evolution of the Macedonians, who, from being a tribe isolated in their archaic self-sufficiency, became the radical leverage that changed the fate of Greece and the world by spreading the Greek language and culture far and wide".

That was no accident, but an achievement owed to Philip II's exceptional vision and education. "We have learnt this by studying the objects he left behind in Aigai, the place where Alexander the Great and his successors laid the foundations of the brilliant Hellenistic period", explained Kottaridi before reminding us that we have an appointment for 2015, when the new museum opens its doors and the Alexander the Great Virtual Museum - from Aigai to the Universe goes online. We can't wait.

Info: Aigai is a Unesco World Heritage Site next to the town of Vergina and 8 km southeast of the city of Veria. Tel. 23310-92.347, www.aigai.gr

1. Το ανάκτορο των Αιγών είχε εμβαδόν 12.500 τ.μ. / The palace at Aigai covered an area of 12,500 square metres.
2. Χρυσό έλασμα από βασιλική ασπίδα (430 π.Χ.). / Gold shield decoration fragment found at Aigai and dating to 430 BC.
3. Λεπτομέρεια από τη ζωγραφική διακόσμηση του ταφικού θρόνου της βασίλισσας Ευρυδικής, μητέρας του Φιλίππου Β΄. / Detail from a frieze in the tomb of Eurydice I of Macedon, Philip II's mother.
4. Το πορτρέτο του Φιλίππου Β΄, όπως απεικονιζόταν στη χρυσελεφάντινη νεκρική κλίνη του. / A miniature ivory portrait of Philip II from his tomb at Aigai.

Η αρχαιολόγος Αγγελική Κοτταρίδη υπογράφει το λεύκωμα «Αιγές. Η βασιλική μητρόπολη των Μακεδόνων», που μόλις κυκλοφόρησε από το Κοινωνιολογικό Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση. / Archaeologist Angeliki Kottaridi is the author of "Aigai: The Royal Metropolis of the Macedonians", published by the John S. Latsis Public Benefit Foundation.

